

Latweeschu Awises.

53. gadagabjums.

No. 46.

Dreschdeenā, 13. (25.) November.

1874.

Redakteera adrese: Paster Sakranowicz, Lutringen pr. Frauenburg, Kurland. — Ekspedizija Beithorn l. (Reyher) grabmatu kohdē Jelgawā.

Rahditajs: Wisjaunakahs sinas. Daschadas sinas. Utbilda us „lahds wahds fr. Wirzawas Mahdschu fshlas leetā.“ Kuldigas jaunais tilts. Sinas par Kursemes lohpu aissargaschanas beedra. Telegrafiskas gaisa pasinoschanas. Sludinaschanas.

Wisjaunakahs sinas.

Berline. 23. (7.) November Wahzijas un Kreewijas walts-fanzleri, firsti Bismarks un Gortschakows, noturejuschi konferenzi. Wehl tai pascha wakara firsts Gortschakows us Pehterburgu reisojis atpakal. Ko konferenze nospreeschana nehmu-schi, awises nesiao.

Par to leetu, ka pahwests Wahzijas keisaram no jauna esohs rakstijis un no wisa ari atbildas rakstu dabujis, „Karls-ruhes awisehm“ no Wibnes pilsehta teel sinohts: pahwests us keisara atbildas rakstu no 3. September 1873 atrastija un ihsumā isteiza, ka palesoht pee sawas pagehreschanas, par wisu krittitu kauschu — lai buhtu lahdas tizibas buhdami — gariga wirsgalwa buht. Us schahdu rakstu keisars nau par waijadfigu eerandisijis atbildeht un ari pahwests keisaram wairaf nau rakstijis.

Parises awises tagad isfludina, zil kara wihru Franzijai tas larsch ar Wahziju 1870. gada maksajis. Kauschanas krittuschi, eewainoschanas un daschadu flimibu dehl lasaretēs miruschi, un paklihduschi tā no wineem schim brihscham wehl nekahdas sinas nau, ir pawisam 138,871; bes scheem wehl tapa eewainoti 142,000 un marscheerejohs klibi palikuschi 11,421. Starp nomiruscheem atrohдахs 2881, un starp paklihduscheem 96 wirsneeki. Wahzeem til esohs 44,000 miruschi un 127,000 eewainoti. Za ihstena waina, kapehz Franscheem til pulka wairaf miruschi ne ka Wahzeem, esohs schi, ka Franschu lasaretas esohs gauscham flitās bijuschas, jo lasaretēs esohs pulka wairaf apmiruschi, ne ka kautirds noschauti. Ak tawu asins-isleeschanu schai breefsmigā karā, kurā nahwi atrada 182,781 un weselibu pasaudeja 269,000 zilwesi!!

Rihgas politechniskas augstu fsholu schoruden pabeiguschi un no zeen. ministera l. wisās sawās zaur eksameni panahltās rektēs tapa apstiprinati pawisam 23 studenti. No scheem bija is paschas Rihgas 4, is Widsemes 2, is Kursemes 1, is Zgaunijas 1, is Pehterburgas 1, is Odesas 1, is Witepskas 1, is Wolinijas 1, is Podolijas 2, is Minskas 1, is Grodnos 1, is Petrikau 1, is Wilnas 3 un is Kaunas 3.

No **Blagowetschenskas** teel sinohts, ka lahds strahdneeks upē masgajotees esohs ar rohku smehlis upes smiltis un eelsch schahm usgabjis feltu. Smalkal ismekledami atraduschi, ka tai apgabalā, nemas dski apatsch semes, atrohdotees papilnam feltu.

R. S—z.

Daschadas sinas.

No eelschsemehm.

Latweeschu awises kohpā ar to peelikumumu: **basnizas un fshlas sinas** us jaunu 1875. gadu maksahs tā lihds schim: **Jelgawā** sanemohs 1 rubli; un **par pasti** peesuhtoht 1 1/2 rubl. Wisus sawus zeen. mihlus lasitajus, ihpafchi tohs draugus tahlumā atkal mihli lubdsu sawas Latw. awises jau pee laika muhsu ekspedizija apstelletees. Lasitajeem tas weenalga, kad nedetu agrak apstelle, bet ekspedizijai, kas grib wisus tohs dauds tuhkstoschus no pat pirma nummura labrtigi apgahdaht, ta ir leela darba paweeegloschana.

Muhju Kungs un Keisars us zeluministera preekschā lishchanu 16. September ir to wisaugstaku atwehleschanu isdewis, ka Gaiku leelskungs, barons von Wanteufel un wina solmaktes deweji Wentspili un Kuldigā, gada laika leel istrafereht to lihniju preeksch weena dselszela no Wentspils par Kuldigu lihds **Lipstamu ischas** stazionei (us Jelgawas dselsz.). Tapehz tad Kursemes zeen. gubernatora kungs lizis wisahm peederigahm muishu un nowadu waldibahm to sinamu dariht, lai minetajam darbam nekahdi kawekli zekā nebuhtu. Schohs darbus gan til tad nems preekschā, kad lihds 12. Merz buhs israhdijees, ka ar Rihgas-Dukuma dselszetu ne-eet.

Widsemei schogad ir janodohd 1832 rekrusch, to lohsetaju skaitis ir 8652. Pehz apriakeem to lohsetaju un nodohdamo skaitis ir schis:

	apr. 4	safauk.	kantoros	lohsehš	1435,	nodohš	305.
Rihgas	3	"	"	"	1023,	"	218.
Walmeeras	4	"	"	"	1104,	"	233.
Zehfu	4	"	"	"	880,	"	186.
Wallas	3	"	"	"	783,	"	166.
Berojas	5	"	"	"	1319,	"	279.
Zehrpatas	3	"	"	"	787,	"	165.
Pehrnowas	3	"	"	"	874,	"	186.
Wilandes	1	"	"	"	445,	"	94.

Par to leetu, us ko dauds semkohpi is Dohbeles puses wedina, prohti deenestneeku mainas deenu pahrzelt no **Jurgeem us Mahrtimeem**, Balt. wehstn. raksta tā: Ari mehs Jurgu deenu neturam par derigu laiku preeksch deenestneeku peenemschanas, bet tilpat mas waram tam peekrist, ka Mahrtimei buhtu preeksch tam ta wisderigaka deena. Weenkahrt ta schini laika kridama rekruteereschana wehl nau beigta un tadehl zaur fadereta puischa nodohschanu saldatos waretu rastees daschas ne-ispildamas prasichanas no weenas waj ohtras puses. (To paschu nu gan waretu no katra zita termina ari teikt.) Ohtrahrt rentneekem, kureem ap nahkoscheem Jurgeem rentsyadi notel un kas ap Mahrtimeem lohsti beeschi wehl ne mas nesin, kur un kahdu weetu turpmal dabuhš, wai-

jadsetu palikt bes deenestneekem jeb ari kahdus peenemt un tad tohs ar leelu naudas fflahdi atlaist. (Bet kà muischu weetas, kur agrak pa Zahneem mainijahs, ir us Jurgeem atzeltas, waj tapat newarefu ari us zitu deenu nolikt?) Trefschahrtà pefpreefchana, deenestu fadereht jau ap Mahrtineem buhtu par leelu apgruhtibu un netaisnibu preefch deenestneekem, jo tad fainneeki, negribedami 4—5 mehneschus deenestneekus gandrihs par wolti baroht, fohlitu pawifam neeka lohni, jeb ari ne mas nepeenemtu, palaisdamees us to, ka gan pawafari kahdu dabuhs. Tadeht zaur jauno preefchlikumu blandonu fflaits netaptu wis pamasnahts, bet drihsak pawairohts. Kà lihdschinniga Turgu mainas deena nahk wairak par labu deenestneekem, par leelu fflahdi fainneekem, tà nahktu Mahrtinu mainas deena wairak par labu fainneekem, par leelu fflahdi deenestneekem. Kas weenai kahdai lauschu kahrtai par pahrlieku apgruhtibu, tas newar semei laimi doht. Tadeht ja jau teefcham deenestneeku mainas laiku grib pahrgrohft, tad pehz muhsu dohmahm wièderigaki buhtu to pahrzelt us fweefchu deenu. — Wehl zits mums peefuhtihst rakfts norahda us Jaungada wakar, kà to derigako mainas laiku, ari ahrsemis ta ir ta mainas deena; bet tas patz rakfts peemin ari tahs gruhtibas deht lohpu wadaschanas, baribas isschirfchanas u. z. seemas widu; zitadi ta gan buhtu deriga deena. Dsirdeftim waj ari Turgus kahds gribehs aifstahweht. Lai buhtu eefpehjam tohs dauds un daschadus fpreedumus pahr wifu muhsu semiti schin leeta gaischaki un ihfaki fanemt kohpa, tad nahku te zaur lapu ar luhgchanu pee te em zeen. 10 Kursemes aprinka teefu afefereem no semneeku kahrtas pufes, kas ir tee pirmee semes lauschu dschwes isprateji un spehj lates to ihsto fpreedumu isfawa aprinka dschwes pafneegt, un luhdsu tohs it miht, lai tee ikweens til laipni buhtu un gif ahtri eefpehjam, gribetu Latw. aw. redaktoram ar pahri wahrdeem sawas dohmas par scho leetu pafinoht, ihpafchi 1) waj tee tura tagadejo Turgu mainas deenu par nederigu, 2) waj spreesch, ka ta buhtu pahzelama us zitu deenu un 3) us kahdu laiku wièderigaki pahzelama. Til lihds tad buhschu tahs luhgtas atbildas dabujis, tad tahs tur issfajitas dohmas pafinoschu tahlak. Luhdsu tad to laipnu atbildu no teem zeen. aprinka afefereem pee Dohbeles, Bauskas, Tukuma, Talsu, Kuldigas, Wentepils, Alspites, Grohbinas, Jaunjelgawas un Ilukstes aprinka teefahm.

Pahr Saufnejas muischu (Behfu apr.) 25. August ap paschu pusdeenu bijusi lohti leela auka, kas us laukeem, pee mescha, labibas gubahm, stirpahm un jumteem dauds fflahdes padarija. Wisur, kur til pafkatijahs, redseja nolautus kohlus, noplohstus juntuus. Muischà staku juntu nosweests un faplohstihst ar wisahm spahrehm.

Behterburgà pa wisahm malahm laja dahwanas preefch nodeguschajem Kronstatneekem; Kronstatè paschà ir atkal lauschu kehki eetaifiti, kur daschi fimti nodeguschu tohp paehdinati. Til pee dschwolleem ir leels trubkums, kaut gan kasarmes un wiewifadas ruhmes tohp palihgà nemtas; ziti ir ari us Behterburgu flapeti; grib wehl buhweht kurinajamas dehtu buhdas; jo seemas laiks flahnt un neweens newar bes spahrehm buht.

Witefklas gubernà weenà muischà to nakt us 20. Oktober eelausufchees kahdi 50 rasbaineeki un wifu muischu islaupijufchi. Zerams, ka polizejahm isdohfees wifus laupitajus rohka dabuht.

Jelgawas gimnasija 18. Juni 1875. g. warehs sawus 100 gadu fwehtlus fwehtihst. Leels pulks wiewifadas dschwes kahrtas atrohdahs, kas wif atminahs tahs fwehtibas, ko zaur schihf fflahs mahzibahm mantojufchi un pateiziga sirbi labprahnt saweenofees us kahdu fwehtlu dahwanu schai gimnasijai par gohdu un labu.

Bikerneeku draudsei 27. Oktober winas jauns mahzitajs Tiling ir eewests. To paschu deen Ulbrokà jauns fflahs namas eefwehtihst, par kuru leelas pateizibas nahkhs dsimtleekungam Buhse; kà teizams darba isdaritajs ari gohdam japeemin pagasta wezajajs Dhsolin. Gohda deenas preekus ari stipri pawairoja draudses fflahlotaja Schwalbe k. kohris ar sawu jauku dseefaschanu.

No **Wilandes** raksta, ka us turenas Goldremuischas semes kahdas 18 kalpu familijas bes domehn waldbibas finas jau preefch 5 gadi bijufchas apmetufchahs un ehkas usbuhwejufchas; pastarpam domehn waldbiba schohs paschus platschus bij ziteem kalpeem eerahdijufi; pirmee gabja gan ar luhgchanas raksteem schur un tur, bet palika pee tam, ka teem ir jashkirahs no saweem eefohpteem platscheem; kad nu wehl bij wilzinajufchees, tad nu tagad zaur teefu ir islikti un pascheem ir bijis jano-ahrda tahs ustaititas ehkas un platschi ziteem ja-atdohd.

Par **koleera** flimibu Kursemes barons W. von Necke (senal afeferis Bauskà) ir jau wifus schohs gadus gudrojis un wifas eewehroschanas krahhis, ari pahri rakstus par scho fehrgu laudis laidis; bet wif wina puhlini lihds schim pee dakteru kungeem atrada lohti masu zeenifchanu. Tà tad nu von Necke kungam ir tas preeks bijis dsirdeht, ka weens Austreeschu regimentes dakteris, Dr. Karausch, kam dauds koleera flimu bijufchi, ir ar wiau pilnam weenis prahtis un ar sawahm lezibahm us matu to paschu apstiprina, ko Necke kungs eewehrojis un ka wifa ta koleera flimiba nau wis kahdas fuhniinas, kas mahgu pahrnem, bet it ne kas zits, ka flaidra zehrnu waina; schihf koleera fahzhelejas esohnt itin masini eefschutahrpini, kas mahgas farnas eefkohschahs un kur daschus til ar wairojamu glahsi spehj faredieht; no teem zelotees tas speedejs pakruht; koleera apmirufchu eefschas esohnt leels pulks schahdu zehrmifchu atrasts. Tahs sahles, kas pehz schi daktera eewehroschanas katru reis lihdschufchas, ir bijufchas flimiba fahlotees: 15 piles no tahs ehkas, ko apteeki sawu: *Oleum felicis maris*, un pehz tam wehl zauri-eimamahs sahles, kas tahs zehrnes isskape ahra; kad frampji jau flahnt, tad jadohd minetahs piles un pehz tam kumelifchu tehja ar $\frac{1}{2}$ drahmi *Extractum felicis maris aquosum*. Bret flahpchanu no Deewa pufes nebuhs flaidru jehlu uhdeni dsert, bet wislabal Soda uhdeni; muti buhs ar etiki isskaloht un turetees filti fahsegtam. Zerams, ka ari ziti dakteri scho leetu tahlak eewehros.

Kreewu, **Wahzsemes** un **Austrijas** weetneeki Turku sultanam to sinu peenesufchi, ka pehz wiau isklaufschanas pee tahs afins isleefchanas pee Montenegras rohbeschas esohnt tilai Turku teefas wainigas; ja sultans gribohnt tahlakas nepatfchanas nowehrft, tad lai wainigohs sawejus tuhda peemellejoht un ar Montenegreescheem raugoht isliht.

No **Behterburgas** raksta, ka preefch wisahm tahm 46 Kreewu semes gubernahm, kas nestahw us ihpafchahm teefbahm, kahdas ir Baltijas gubernahm, ir nodohmahst eewest zitadu polizejas waldfchanu; schi leeta jau nahkofchà laika nahks walstehrahtes apspreefchanà. Ta jauna eerikte buhschoht,

lihdfiga tai, kas tais 9 Pohlju gubernās jau eewesta un ir israhdijsusees par lohti derigu. Katrs aprinkis ar wiseem pilsehtem un lauku nowadeem stahw sem sawas weenas aprinka polizejas; til gubernas pilsehtos paleef sawi polizmeisteri, aprinki atkal ir daliti apgabalds. Pehz tahs jaunās eeriktes tee polizejas wihi buhs isdaliti pa wisu aprinki un tee leelee darba isdaritaji buhs tee apbrunotee polizejas waktneeki, no ku-reem leela data buhs jahjeji; zaur to buhs eespehjams jahdft-bahm, laupifchanahm un zitahm noseedsibahm wairaf pehdas peedfht un grehtu darbus nowehrft. Tais 46 gubernās ir 467 aprinki, tee buhs eedaliti 1405 apgabalds, zaur zaurim katrā apgabala buhs 4 kahjeneeku waktneeki un 9 jahfchu. Tā tad pawifam buhs pee 20 tuhft. polizejas fargu.

No ahrfemehm.

Wahzu walstsrachtei ir tee naudas rehkinumi preekschā likti par wisahm tahm summahm, kas us nahkofchu gadu atkal buhs us dselszeteem wajjadfigas. Starp tahm atrohdahs ari daschaes johzigas: Preeksch walstsesuneem un walstskakeem tohp peeprafiti 2610 dahlderi. (Walstsesuni kalpo pee dselszetu naktsfargeem, kaki atkal labibas spihkerds.)

No **Parises** 1. Nowember atskrehja ta sina, ka prinzis Don Karlos, kas lihdi schim jau rohbeschas tuwumā bij, efoht no Spanijas eemuzis Franzijā un tur netahlu no rohbeschas kahdā namā usturotees. Spanijas weetneeks Parise peeprafiti, lai Frantschu waldiba to nem us weetas apalsch waktē. Ja sina buhs taifniba, tad nu gan wisa Karlistu darboschanahs fahktu isjukt, kad wadons buhtu no fawejeem atschkirts. — Pabehguschais Baschns efoht Madridā.

Ari gar **Englantes** frasteem beidsamajās wehtras deenās juhra neganti plohsijusees un daudi pohsta padarijusi; ari 3 telegrafa drahtes, kas juhtras dibenā gul, ir tikufchas pahrautas un nu darbojahs gar galu fasweijofchanu.

No **Spanijas**. Don Karlos ir gan riktigi Franzijā bijis kahju eespehris un buhtu weegli nagds bijis, jo Spanijas waldifchana bij to us weetas Frantschu ministerim ar telegrafu peemeldejusi un peeprafiti, lai winu apzeetina. Bet Frantschu ministeris bij atbildejis, ka tas newarohht taifniba buht un apfohlis is tūhdal ismekleht un kamehr meklejis, tamehr Don Karlos bijis jau fen atkal par rohbeschu Spanijā atpakal un karo nu atkal us preekschu. Tagad Karlistus stipri atkal trenka ap Trunas zeetokfni, kā dsirdam, ir atkal stipri kawufchees, bet Karlisti ir stipri klichdinati, bet gals wehl to-mehr nau noredsams.

Rihnas un **Japanas** keisari ir sawā starpā islihkufchi deht Formosas salas; schi sala paleef pee Rihnas un schi atkal makfa daschus milionus nauda.

Amerikas awises ralkta par weenu sirdigu maschinas we-deju us Zinginata dselszeta. Ratu rinda ar pilnu spehku ftrehjusti, un maschines brauzejs eerauga, ka tilts preekschā faluhfiss, notureht wairs nespehj un wiseem jafkreen tai besdibini. Azumirkli maschinists fanem sirdi, eet patē nahwē, lai kahdas 100 zitas dwehseles waretu isglahbt, winsch ahtrumā ranga atabkehrt ratus no maschines, tā ka rati ihfi preeksch tilta nostahjāhs, bet maschinists ar saweem rateem nogahfahs kahdā 200 pehdū dsilā leijā un sinams bij mil-tōs sadauhts. Isglahbtee Deewam pateikdami ari peeminā paturehs to maschinistu, kas winus glahbis. S.

Atbildeus „kahds wahrds fr. Wirzawas Mahd-schu fshlas leetā.“

Lautas fshlas ir weens no walstschlas grunts almineem. Tumfibas draugs un sinibu pretineeks labpraht nerunahs par fshlu. Mums gar teem nau dalas. Latweeschu awises un winas lasitaji it labpraht runa par fshlahm. Tapehz it drohschi pafneedsam sawu masuminu. Schi gada Latw. aw. peel. № 34 nesa mums sinas un pahrspreedumus par fr. Wirz. Mahdschu fshlas pahrgrosifchanu. Raksta farakstijam ir par zehloni bijis pagasta weetneeku spreedums, kursch ari fshlotajam Weinberga f. tika sinams daribts. Lai zeen. lasi-taji tam, „kahdam wahrdam fr. Wirz. u. t. p.“ pee saknes tiktu, usfihmejam ihsumā to spreedumu kā farakstihis:

18. Juni f. g. fapulzehth pag. weetu. pulks, us pag. we-zaka preekschā lifschanu nospreeda, 1) muhsu pag. fshlu, kurā seemu 200, wasarā 60 lihds 80 fshlenu skaitis, ir wajjadfigs 2 ihpafchās klafēs dalibt, a) eefahzeju un b) elementarklafē.

Plahnu preeksch elementarklafēs drihsumā fastabdiht un eefneegt Kurs. fshlu wald. Lai jauneki neween fadsibwes isgliftofchanu, kas ir scho laiku pagehreschana, bet ari wis-pahriga karadeenesta likuma 56 § teesibas mantotu, ir waidfigs katrai klafei ari ihpafsch fshlotajis.

2) Ubi fshlotaji lohnejami no wisa pagasta, tadeht tad fshlasnauda nau makfajama. Lihds schiniga ihpafcha makfa par Wahz walodas mahzifchanu nozetama.

3) Meitenehm muhsu pagasta fshlā bes tahm fshlas mahzibahm ari ir wifs mahzams, kas pee seeweeschu rohku dar-ba peeder.

4) Tapehz ka gadā 2 reis 6 lihds 7 nedetas fshlotajam eefwehtijamee behrni jafagatowo, kurā laikā fshlensus no wispahrigahm mahzibahm lohti kawe, atfihstam par wajjadfibu, kur peederigis isgahdaht, lai wisi eefwehtijamee behrni no muhsu pagasta tiktu muhsu draudses basnizfshlā us eefwehtifchanu fagatawoti.

5) Kad fshlā ruhme atliktu, tad brihw ari ahrpogasta behrnus peenemt. Teem jamakfa eefahzeju klafē 6 rubti sud. un elementarklafē 10 rubti sud. pa gadu fshlas makfa.

Weetneeku spreedums ir tahds. Resinam waj ari zeen. lasitajeem, bet mums pawifam nesaprohtams, kā Weinberga f. is peefihmeta pag. weetu. spreeduma til seklas dohmas un tahdus fazerejumus warejis isfmetl. It ihpafchi nesaprohtam, kadehl Weinberga f. sawā „kahds wahrds fr. Wirzawas Mahdschusfshlas leetā“ nehmees muhsu pag. wezako pelt! Apluhkofsim makeniht siblak mineto „kahds wahrds“ un pag. weetu. spreeduma pirmo punkti.

1. punkte dala pag. fshlu diwi datās. Gluschi pareisi. Resinam kursch pedagogs tam pretosees, kad abezneeku schkir no tahda fshlona, kas jau 2 lihds 4 gadus klafē fehsh un pirmajeem zelmeem fen jau islausees zauri. Tē tikai tahds eemeflu atrastu, kas patē nau wairaf, kā tiko abezi zauri gah-jis. W. f. pretojahs, teikdams: „Pehz tahdas eedalifchanas man israhdahs, mehē muhsu ne-apstrahdatohs pagasta stuhrus likfim jo wairaf par plehsumu palikt, til kur jau buhs apstrah-dahts, tur ezefim jo wairaf un aismirfifim, ka jaunais kara deenesta likums ir wispahrigs.“ Zeb waj warbuht wahrds e l e m e n t a r k l a f e“ reebj W. f.! Tē nau lihdsams. Ta ne-ween wahrda pehz, bet buhs riktiga elementar-fshla sem Kurs. fshlu waldifchanas ar pilnigi ekfamineeretu elementar-fshlo-taju. Jo to ilweens eeflatihis, ka fshlas leeziba isdohta no ekfamineereta elementar-fshlotaja, eenesihis wairaf atweegli-

naſchanu, nekà no tahda, kaſ Kreewu walodu nebuht neproht, bet til ween Wahzu wofabutus kalt.

Tahlat Zuhſ Weinberg k. ſakeet: „Apluhkofim muhſu pag. ſkohlſu tagad, tad tur jau atrohdam weenu elementar klaſi; ta ir ta „wafaras ſkohlſa,“ — un ari labu datu elementar ſkohlenuſ iſaudſinajuſi.“ Nu ir pareiſi! Wafaras ſkohlſa pehz Zuhſu dabiga nojehguma — elementar klaſe!! Pateefcham jabrihnahſ, ka Zuhſ tà warejuſchi rakſtiht; laikam til miſejumſ buhſ. Un miſetees ir zilwezig. „Spehku un walaſ wihri ſkohlſohſ ſawuſ dehlus tai teizamà elementar klaſe un tee tehwi, kuru dehleem gandſ ja-eet, ar ſchehlabahm noſkatiſeeſ uſ to elementar klaſi.“ Zel teizeet, kur Zuhſ to nehmat? „Spehka un walaſ wihri“ ſkohlſſchoht paſchi ſawuſ dehlus „tai teizamà elementar klaſe“ — tur gan ſkohlſlotaja nebuhſ? Zuhſ warbuht gribeſaht ſaziht, ka tilai „ſpehka un walaſ wihru dehli warehſ eetikt tai teizamà elementar klaſe!“ Mehſ laſijahm woi deſmit reiſ preeſihmeto ſpreedumu un tomehr newarejahm uſeet to punkti, kura „til ſpehka un walaſ wihru dehleem“ atwehl tai „elementar klaſe“ eeſtaht. Tà tad atkal buhſeet miſejufcheeſ. Zuhſ Weinberga k. ſakeet: „Taſ jaunaiſ karadeeneſta likumſ nau ween preeſſch tahm bogatajahm ſamilijahm, bet preeſſch iſkatra pawalſtneeka.“ Mehſ tilai ſinajahm weenu wiſpahrigu karadeeneſta likumu. Einameſ ka wahrdeſ „wiſpahrigſ“ jau aiſrahda beſ kahdaſ tahkaſ iſſkaidroſchanas, ka likumſ nau dohtſ til preeſſch kahdaſ pawalſtneeku ſchiraſ, bet preeſſch iſkatraſ. Geſim tahlat. „Bahr wiſeem maneem amata gadeem eſmu publejees kahdeem feſcheem wahrgu behrneem beſ maſkaſ wahzu ſkohlſaſ mahzibu doht un zil paſcha ſpehka ſtahw, ari nohtſ brihſchdſ ar uſturu tahdeem iſlihdſejieſ.“ Mihlo Weinberga k. Zuhſ gan pateefi tizeet, ka Zuhſ buhtu weenigaiſ no wiſeem ſkohlſlotajeem, kaſ eſeet 22 gadu amata laikà kahdeem feſcheem behrneem Wahzu walodu beſ maſkaſ mahzijufchi un paſneegufchi kahdreif putraſ lahſi jeb maiſeſ gabalu! Kad tizeet, ka eſeet pirmaiſ un warbuht weenigaiſ, kaſ preeſſch laudihm leelaſh ar ſaweem ſchehſirdigeem darbeem, tad tizeet. Mehſ bet paſiſtiam ſkohlſlotajuſ, kaſ maſak gaddſ un daudſ wairak grubdeeneem palihgu paſneegufchi un wehl ſneediſ it beſ wiſaſ leelibaa. Kamdehl B. k. neſteidſaht labo rohku paſlehtpt kabata, lai ta neredſ un ne-iſpſahpa to, ko kreifa darijuſi. Warbuht tee bahru behrni, kam Zuhſ palihdſejufchi, buhtu drihſ neſufchi leelu leelo pateizibaſ upuri un mehſ buhtum ſeedojufchi ſawu artawu — kad Zuhſ nebuhtut iſſteigufcheeſ paſchi nojemt maſku. Ko nu lai Zuhſ neſam! Zuhſam nejemt par launu, kad mumſ nau wairak nekaſ atlizieſ preeſſch Zuhſ, ka ſaziht: „kaſ zela — kad patſ nezeleſ?“

ſchè pee ſchihm ſkohlſaſ leetahm mehſ Zuhſ nu labpraht aſtahtum weenu paſchu, kad nebuhtut ween ſawa „kahdaſ wahrdeſ k. Wirz. u. t. p.“ ari muhſu pag. wezako appehlufchi. Zuhſ mihlo Weinberga k. praſeet: „Bet kaſ lai pahr teem wahrguleem gahda un ka lai palihdſ?“ Ja-atbild: Pagaiſta waldſchanaſ nahſſeeſ par to ruhpeteeſ un gahdaht. Pehz likuma ir pagaiſtam weenſ wezakaiſ, tad nu wezakaiſ ir pagaiſta tehwaſ. Pagaiſta tehwaſ waijadſetu ſawu miſhligu waigu un palihdſigu rohku tahdeem wahrgem behrneem pagaiſta buhdinàſ rahdiht.“ Daudſſkailti Zuhſ runajeet par teem wahrguleem, tad gan tahdu Zuhſ ſineet kohti daudſ, un wiſi tee beſ apgahdaſchanaſ, beſpalihga? Al zil behdigi! „Pagaiſta wezakam waijadſetu ſawu miſhligu waigu un ſawu palihdſigu rohku teem rahdiht,“ bet winſch to nedata. Zil tam waijag buht zeetſirdigam un neſchehligam

pehz Zuhſu iſteikſchanaſ! Bet mumſ jaleezina, ka winſch nebuht tahdaſ nau. Muhſu wezakaiſ, kaſ no wiſa pagaiſta teek ſeenihte un miſlehteſ, beſ ween no Zuhſ ne, ir pateefi bahrinu apgahdneekſ, attraitnu un nabagu tehwaſ un labdariſ, ſkohlſu kohpejeſ, ar wahrdu ſakoht: wiſa pagaiſta labklaſſchanaſ weizinatajeſ un weenſ no teem labakajeem ſtarp wiſeem wezakeem Kurſemè. Un Zuhſ paſcham zil labu darijieſ, daudſreiſ Zuhſ pahriſtahdamſ, un Zuhſ wiau wairak tuhſſtoſchu laſitaju preeſſchà pehlufchi! Taſ nau pareiſi! Waj ta ween mahzejaht pateizibu rahdiht? Zuhſ ſakeet: „Wezakajam waijadſetu palihdſigu rohku rahdiht.“ — „Buh tu — iſkatra mahjina un mahja ja-apmeſle, tad dabutu waigu waiga redſeht, kahdi un zil pagahjuſchi behrni kaſtòſ tup, neween wahrgi pee meeſaſ, bet jo wairak noguruſchi pee gara! To „kaſtà tupeſchanaſ“ Zuhſ laikam no Klemenſa ſpohlſu ſtahteem eſeet patapinajuſchi. Lafoht Zuhſu rakſtu gahja mumſ ſchauſchalaſ zaur ſauleem, teizeet ka Zuhſ to rakſtoht bij ap duhſchu? Zuhſ redſejaht, ka kaſtòſ tup? Un Zuhſ muhſu wezako ſubteet tur, kur mehſ nedſihtum pat ſawu eenaidneeku. Zuhſ warbuht atbildſchoht: „to jau dara ſkohlſlotajſ!“ Un tad tuhdaſ ſakeet: „Ja. to winſch gan dara“ — Nu — to, ko Zuhſ tur dareet — waj to noſauz par linofchanaſ? Bet to beſ Zuhſ darijieſ ari wehl zitaſ kahdaſ. Tahlat Zuhſ ſakeet: „Bet jaunaiſ kara deeneſta likumſ ar teem ween tagad nau meeſà, winſch aizina paſcha pagaiſta tehwaſ palihgà.“ — Nu, taſ Zuhſ buhtu par ſkahlidi. Wai deewin, „taſ jaunaiſ likumſ“ ir Zuhſ netaupa, dſen wezako Zuhſ taſka pee linofchanaſ, nemaſ ne-eewehrodamaſ, ka ſcheem gadeem tahdaſ pelnaſ mehdiſ tà ka notruht! Bet nebiſſteetees neko, pee tam ne-ees muhſu wezakaiſ Zuhſ palihgà.

Beidſoht iſſakam muhſu ſchaubiſchanaſ, ka: deefin waj ir turpmaſ Zuhſ iſdohſeeſ pelſ muhſu wezaka gohdu. —

Kr. Wirzawaſ pag. weetneeki.

Redakz. preeſihm. Kr. Wirzawaſ pag. weetneeki ir par waijadſigu eeſtarijuſchi ſcho atbildu doht pirmà kabrià par iſſkaidroſchanaſ ſawaſ veeminetà ſkohlſaſ leetà, bet ohterà kabrià ari ka aifſtahweſchanaſ wahrdu par gohdu ſawam zeen. pag. wezakam. Tai ſkohlſaſ leetà, ka man leekahſ, taſ diwejadadſ dohmas tomehr palikſ weenaaſ pret ohtrahm ſtahwam, katrahm ir ſawuſ pamaiſ un buhſ ſawuſ teeſibaſ, kamehr warbuht tahlaſa pahrlaezinahanaſ, waj pati diſilwe ſawebibiſ tohpà. Neba ſawuſ puſeſ ween jaſuſtubto. Bet par eerittehm jau war it labl ſpreeſ, beſ wiſaſ zilweku pulka jaufſchanaſ un perſonigaſ aifſſchanaſ. Tai pirmà rakſtà to nebiſjahm pamanijuſchi, jo gohda wihru peſchanaſ pateefi nebuhtum ruhmi dewuſchi. Bet ja nu tura aifſſchanaſ wahrdu par waijadſigu, tad negribam tam weetinu leegt. Til to gribam tizeht, ka ari ſchis rakſiſ, kaſ nenaht no weena, bet tà ſakoht iſ weſala pulka muleſ, jo wairak grib darboteſ til gar to leetu paſchu un jo maſak to warebſ tà nemi, it ka taſ buhtu Weinberg k. preeſim gribejeſ aifſtiſt. Tapahz tad gribam zereht, ka to bijufchu pee walaſ liſdami mahjineeki paſchi beſ kahdaſ fareebaſ wawenſ jo-prohjam atkal wiſa meeſà ſawuſ tohpà dariſchanaſ ſwedtigi tahlat weſt. Belli fructus esto pax!

Ruldigaſ jaunaiſ tilſt

par Wentaaſ upi, ko pehrn pawafari eeſahka kaiſiht, tagad ar Deewa palihgu gatawaſ tiziſ. Zil pee tahdaſ leelaſ un ſtaltaaſ buhweſ darba un puhlina bijieſ, to til taſ iſtteni ſin, kaſ no eeſahkuma lihdiſ beigahm to darbu deen no deenaſ redſejeſ. Tilam ir 8 wareni pihlari no kalteem afmineem, pahr 7 welweſ ir zeltaaſ 50 pehdu augſtumà. Tilta garumſ ir 500 pehdaſ, platumſ 36 pehdaſ. Gar malahm eet ſkunſtigi muhretaſ lehneſ un uſbrauzamaſ weetaſ ir ar ſtalteem afminu ſtabutrelineem eeſantetaſ. Taſ jaunaiſ zelſch no tilta lihdiſ leelzelam buhſ ar laiku kohti jaukſ, jo abaaſ puſeſ tee kahjeneeku zelini tohp ar leepahm un kaſtaneem dabultà rinda

apstahditi. Lai ari nakti par tiltu eijoht un brauzoht war labi redseht, ir eemuhreti 6 dselsa lukturastabi, katris ar 2 rohku wehjluktureem. Gan wifs pee tilta buhtu pahri nedelas agraki gataws tizis, kad stiprs leetus, kas deenahm no weetas lija, nebuhtu darbu lawejis. Bet til ko buhwe beidsahs, te ar steigshanu ween pilsehtneeki ka lauzineeki taisijahs us eefwehtifchanas swehtkeem us 2. Nowember, kur pats muhsu zeen. gubernators ar ziteem augsteem kungeem bij apsohlijees us Kuldigu atbraukt. Sinadami, ka zeen. gubernators par sawu mihtu Kursenneeku lablahfchonohs daschadi ruhpedamees ari scho tiltu mums bij isgahdajis, tad nu ari nehma-mees zil spehdami sawu pateizibu no firds tam parahdiht. Pilsehta puse, pee pascha tilta pilsehtneeki uszehla ihsti lep-nus gohda wahrtus, ar sutumeem, pukehm, lampahm un flagahm puschotus. Augschypuse spiguloja tee bohkstabi P. v. L. (Paul von Lilienfeld, zeen. gubernatora wahrdos). Ohtra galä tiltam atkal Kuldigas kiripehles krohna draudses zehla ohtrus gohda wahrtus, tapat flaisi puschotus. Lai jaunais tilts zeen. gubernatoram un wiseem teem laudihm, kas tuhlfstoscheem bij fanahkufchi, ihsti ar bruhtes waigu atspihdetu, bij simtahm lampas gar gohda wahrteem un gar tiltu fakahr-tas. Ari pah rumbu, kur uhdens krahdamas augsti semē kriht, bij stalaschas ustaisitas un lampas un darwas muzas no-stahditas. Kad wakarä wisu aisdedsa, tad tilts no wisahm pusehm, un tapat wifs pilsehts, it ihpafchi rachtuss, gimnastija un adatu fabrikis weenas ugunis mirdseht mirdseja. Lai azis meta kur mesdamas, wifas malas spiguloja neredsetä jaulumä. Ap pulksten 8. pilsehtu birgeri ar pika swezehm, ugunis dseh-fchanas beedri sawos mundeerinos, lihds ar regimentes mu-siki, kas us tilta eefwehtifchanas deenu no Jelgawas bij at-brauzis, dewahs pah tiltu pahri lihds jauna zela galam zeen. gubernatoram pretim. Ne-ilgi te ari augstais weesis bij klahht un tika nu ar leelu gohdu eepawadihts. Par tiltu brauzoht raketes laida gaisa, ar pilsehta leelajeeem gabaleem schahwa un ne-apredsama kauschu straume firjnigi sweiznadama pluhda pakaf. Deewsin, waj Kuldiga reis til dauds kauschu jau da-bujusi redseht, jo bij ir no 10 juhdsu tahlumu fanahkufchi.

No rihta pulksten 10. bij ta eefwehtifchana. — Pilseht-neeki, wifas junstes, wifas beedribas, dseedataji, ugunis dsehseji, fabriku laudis, wisi ar saweem karogeem musikim spehlejoht nonahza lihds zeen. gubernatora kohrtelim, un no-turenes tad wifa rinda dewahs us tiltu. Kuldigas mahzitajs gahja pa preekfchu, zeen. gubernatoru un augsto buhwlungu pulku wesdami un pehz teem wisi ziti. Kad Kreewu mahzitajs no ortodokfas basnijas puses bij tiltu swehtijis, tad pehz nodseedatas garigas dseefmas Kuldigas wahzu draudses mahzi-tajs Kaders tureja wahzu waloda flaisi lihdsibu par to augstu dahwanu, ko Deews tas Kungs zaur scho jaunu tiltu pa-fneeds un beidsiht to Deewa ischeligä fargaschanä nodewa. Kauschu pulks dseedaja to dseefmu: Deews Kungs ir muhsu stipra pils. Pehz tam Kuldigas latweefchu dseedataju kohris, no Kämerring l. wadihts, lohti jauki us balsim dseedaja weenu kohfchu dseefmu, ko Heilsberg l. no Kurmahles ihpafchi us scho deenu bij fazerejis. (Turpmat to awises eeliksim.) Pehz tam tad nahza Kuldigas latw. mahzitajs Freiberg un 103. Dahw. dseefm. wiseem pee firds likdams ar dedfgeem wahr-deem wifus fapulzetohs aizinaja pee schi jauna tilta pasneegt sawu firds pateizibas upuri Deewam, kas wifu augstu semes waldneeku firdis us to greesis, ka schis krahfchnais darba ga-bals wifai muhsu semitei par swehtibu nu ir isdarihts. Wifis

kauschu pulks nu plihfa walä un debefs un seme katrhzeja, kad dauds tuhlfstoschu balsis dseedaja to dseefmu: Lai Deewu wisi lihds 2c. Pehz tam tad mahzitajs jauno tiltu Deewa fargaschanai pawehledams kauschu pulku swehtija ar Arona swehtifchanas wahrdeem. Pehz nodarita swehta darba at-flaneja jauka dseefma us balsim no Wahrmes dseedataju kohra sem Dohning l. wadifchanas dseedata un nu Kuldigas apr. teefas afeseeris Kalning l., pats ari pagasta wezakais buh-dams wifu sawu aprinka pagasta wezakä un nowadu wahrda sawas pateizibas lohti jaukos wahrdos ka kahda wainaga pa-fneedsa zeen. gubernatoram, par tilta isgahdaschanu, ar fir-dis eekustnadeem wahrdeem atgahdinaja tahs mohkas, kahdas lihds schim pee Wentas krassteem zeestas un kas nu ir zaur scho tiltu tahdos preeka swehtkos pahwehrtuschahs; par to lai Deews swehti un bagati ar preekeem apdahwina muhsu augsti zeenitu un firjnigi mihtotu gubernatora seelkungu. Guberna-tors pats nespehdams wifu to pa latwiski isteikt zaur Kuldigas mahzitaja Freiberg l. muti pasneedsa pretim sawu pateizibu par wifu to preeku, ko winam zaur flaisstajeem gohda wahr-teem, zaur jauku dseefmu flanu un beidsiht zaur teem mihtkeem wahrdeem, ko nupat Kalning l. winam isteizis, parahdijuschi. Kad nu wehl tilta galä par paleekamu peeminu 2 marmora tahseles tika atklastas, no kurahm ta weena wifahm nahka-mahm pa-audsehm pasludinahs tilta isgahdataja, gubernatora P. v. Lilienfelda wahrdu, ohtra atkal tohs arkitektus un buhwes meisters, tad kauschu pulks schkibras un wisi tee augste eeluhgte swehtku beedri, stary teem ari J. Kalning l. no wifu pagastu wezakä puses, ka wifu lauzeneeku weet-neeks un galwa lihds ar gubernatora kungu dewahs pee tahs gohda brohlasts, ko pilsehts un kiripehle bij apgahdajuschi un kur nu wisupirms augstas weselibas issauza muhsu Kungam un Keisaram. Pehz tam weselibas usdsehra un dauds jaukos wahrdos sweizinjaja muhsu zeen. gubernatora l. un wifus tohs flawena darba meisters. Beidsiht wisi schkibramees firdis eepreezinati par schahdu dahrgu deenu, ko Deews mums bij dewis peeredseht.

Sinas

par Kursemes lohpu aissfargaschanas beedribas darboschanohs 1873. gadä.

Tä ka daschi gimnastisti bij wehlejuschees beedribä eestahht, tad tika pehz skohlu-waldibas atwehleschanas nospreests: „Gimnastistis no augstakajahm klafehm un pahraf par 16 ga-deem ar winu privat-inspektora atwehleschanu gan peeneht, bet ar to norunu, ka teem nau brihw pee atklastajahm fapul-zehm peedalitees.“ — Par muhsu beedribas weetneeku stary-tautiskä kongresä Londonē, kuru Juni mehnesi notureja, preekfchahwi iswehleja Rihgas lohpu aissfargaschanas beedri-bas presidenti kolegienrahtu H. Ekers l. —

Gadu no gada peenendamahs korespondenze ar eekfshemes beedreem, palihgu beedribu preekfchahweem un swefchahm beedribahm, grahmatu un gadasinu aissubhtifchana us kahdahm 500 muishahm, pee 116 mahzitajeem, pee 50 mescha waldi-bahm un 50 ahsemju beedribahm darija ari dauds publina.

Beidsiht wehl newar atstahht nepeeminetu, ka daudsreis no-tizis, ka daschi pa dauds uszihrtigi beedri par pr. suhrmaneem us zela flimus sirgus noachmufchi un us pilsehtu dseedinascha-nä weda, un ari no dascheem lohpu-mohzitajeem strahpes

naudu fanehna. Tahda pašateefafšana nebuht new ar notikt, jo tā var beedribu ar waldifšanu ahtri nepatihkāmās darifšanas eewest. Tadeht tē wehl katris beedris no beedribas pufes teek us tam usmanigs darihts, „ka wifa pašpalihdsiba ir zeeti aistleegta, bet ka polizejas waldifšanai ir zaur likumeem usdohs, katram lohpu aifargafšanas beedrim bes fa-wefchanahs preefch lohpu-mohzītaja fakerschanas palihgu fneegt.“

Beedribas naudas eemefšana un isdohfšana. 1873. g. beedribas lahdē, ar to wehn atlikufcho naudu kohpā, pawifam bij eemahkufchi 370 rubl. 61 kap. f., isdohi 298 rubl. 20 kap. fudr. — atleek wehl preefch nahkama gada 72 rubl. 41 kap. fudr. Bes tam wehl wehrtpapih-rōs 300 rubl. fudr.

Beedribas preefchstahwi. Presidente: Jelgawas latw. pilsehta draudses mahzītajs R. Schulz f. Sekreteeris: Dakteris Meyer f. Sekreteera palihgi: 1) teefafkungs hostrahht Stanhen, 2) rabiners Bucher f. Beedribas kafireris: G. v. Reibnig f.

Beedribas weetneekupulks. 1) Kaufmanis Blumenau f. 2) Gubernas lohpu dakteris Braag f. 3) Barons P. v. Drachensels-Grauden. 4) Stahtrahhts Wewel v. Krüger f. 5) Gimnastijas fohlotajs Kummel f. 6) Oberhofteefas sekretēeris Praetorius f. 7) Barons v. d. Ropp-Bilsten. 8) Kwartal-ufraugs Tomafchewsky f. 9) Rahtskungs Ullmanis. 10) Bezakais semesmehrneeks Unverhau f. 11) Landhofmeisters, baron v. Vietinghoff-Scheel. 12) Fohlotajs Bogelmann f.

Palihgu beedribu preefchstahwi zītōs Kursemes pilsehtōs un meestōs. 1) Mišputē — apteekeris G. G. Lichtenstein f. 2) Bauskā — pilsteefas afeseeris baron A. v. Lieven. 3) Dohbelē — meestapreefchneeks Petfche f. 4) Durbē — mahzītajs Johannsohn f. 5) Grohbinā — pilskungs baron G. v. d. Homen. 6) Grihwā — polizejas preefchstahws v. Roemer f. 7) Jaunjelgawā — pastmeisters v. Dombrowsky f. 8) Jakobstatē — truhft. (Pilsehta-sekretēeris Lundberg f. miris un wehl nau weetneeks atrasts.) 9) Ilustē — pilsteefas afeseeris baron v. d. Brüggen. 10) Kuldigā — pilskungs baron v. d. Brüggen. 11) Kandawā — meestapreefchneeks G. Gaertner f. 12) Leepajā — presidente mahzītajs Nottermund f., sekretēeris wirsfohlotajs Feld f. 13) Polangā — pilsteefas afeseeris baron v. Schlippenbach. 14) Piltē — teefafkungs Kämniņ. 15) Saldū — meestapreefchneeks J. Hellmann f. 16) Sabilē — mahzītajs G. Gläser f. 17) Safsmakā — meestapreefchneeks Jr. Neumann f. 18) Subatā — meestapreefchneeks R. Vogel f. 19) Talsōs — pilsteefas afeseeris baron B. v. Lieven. 20) Tukumā — pilsteefas afeseeris baron P. v. Behr. 21) Wentepilē — pilsteefas afeseeris G. v. Saß.

Beedribas lohzeeku fklaitlis. 1873. gadā beedribai bij lohzeeku: 1) Jelgawā — 201; 2) Mišputē un winas aprinki — 41; 3) Bauskā un winas aprinki — 55; 4) Dohbelē un winas aprinki — 70; 5) Grohbinā un winas aprinki — 20; 6) Grihwā — 15; 7) Jaunjelgawā un winas aprinki — 60; 8) Jakobstatē un winas aprinki — 13; 9) Ilustē un winas aprinki — 21; 10) Kuldigā un winas aprinki — 49; 11) Kandawā — 13; 12) Leepajā un winas aprinki — 113; 13) Polangā — 14; 14) Piltē — 3;

15) Saldū — 11; 16) Sabilē — 3; 17) Safsmakā — 3; 18) Subatā — 7; 19) Talsōs un winas aprinki — 29; 20) Tukumā un winas aprinki — 59; 21) Wentepilē un winas aprinki — 61, — kohpā 861 lohzeeklis. —

Starp beedribas lohzeektem atrohdahts: 2 beedribas gohda lohzeeki: 1) zitreisejais Kursemes gubernators, senahhta kungs v. Brevern, Pehterburgā un 2) Kursemes wihzegubernatora kungs, ihstis stahtrahhts baron A. v. Heyling; tad 19 kundses, 161 elementar- un tautasfohlotaji, 136 teefafkungi, 95 semneeki, 71 mahzītaji, 74 muifchneeki, 59 tirgotaji, 43 amatneeki, 40 ministeriali un polizejas waktmeisteri, 26 arendateri un muifchuwaldneeki, 22 gimnastisti, 20 brihwneeki, 16 dakteri, 15 augstaku fohlu fohlotaji, 10 apteekeri, 9 deenestneeki, 8 mefchungi, 7 adwokati, 6 pastilioni, kufcheeri un fuhrmani, 6 gastufchneeki un frohdsineeki, 5 rabineri, — kohpā 861 lohzeeklis.

Jr gan labi paprahws fklaitlis. Bet sakeet, kas gan tas preefch til daudseem? Teefcham tikai faujina preefch teem tuhkfstofchu tuhkfstofcheem putnieceem un lohpineem, kam palihdsibas un aifargafšanas wajjaga! Tadeht, mihtee, ne-atraujeetees no fchihš leetas. Nekehlojeet tohs pahri kapeikus, kas jums winu aifargafšanas deht ja-isdohd. Netaupeet tohs fohlinus, kas jums jasper, kur wineem mohkas un fahpes buhtu janowehrfch. Wini jums teefcham simt- un wairak kahrt to atlihdsina. Peeminam tē tikai putniru ar fawu jauko meldiau. Zil simteem tuhkfstofcheem winsch garu jau-trina un firdi preegina! Sakeet — waj par scho jauku jauko dabas musiku ne pahri kapeiku negribeseet upureht? — Tapat atkal lohpinfch — zil simteem tuhkfstofcheem winsch pilda maziņu un wehdrinu! Sakeet — waj gan atlaufeet to no wamahkeem mohziht, dauftiht, dihdihht un wahrdfinaht? — Jau no pateizibas mums peenahlahs par wineem gahdaht un tohs aifargahht, nemas wehl to nepeeminohht, ka mohzitu lohpu gata weseelibai lohti fklahdiga. Ja — pateesi, katris putninfch, katrs lohpinfch mums atnefs fawu labumu, weeneem fchahdu, ohtreem tahdu. Weeneem — preeze gariņu, ohtreem — pilda maziņu, trescheem — pasneeds baribu.

H. D. B.

Telegrafiskas gaisa pasinosšanas.

Kursemes zeen. gubernatora kungs ir Latw. awifchu redakziju luhdsis, faweem lasitajeem weenu leetu sinamu dariht, prohti to, ka Pehterburgas sifkalishta zentralobfervatorija jeb gaisa leetu wehrotawa, kas no wifahm tahm gaisa sifmehm, wehju straumehm un dabas fpehkeem mehgina nofaziht, kahds laiks buhs un fchihš sinas zaur ihpafchahm sifmehm iifludina Rewas upes kraftmalē joprohjam ari fuhthiš fawas pasinosšanas ar telegrafeem us wifahm tahm juhrmalas weetahm, kas winas aprinki ir. (wifupirms us Kronstati, Mehveli, Mihgu u. z.) lai finatu katrā laikā waj un kahdas aukas un wehji gaidami un lai waretu pret tahm raudfihht fargatees. Preefch Mihgas kugineekeem tas sinu mastis buhs Dinamintē, kahdas 20 afis no leelahs bahkas, no turenēs warehs to uswilktu sifmi lihds Mihlgrahwam redseht. Tas rakstis, kas man par scho leetu peefuhthihts, fkan tā:

Pasinosšanas sifmes. Tilkihds ka kahda fina kahda stazionē dabuta, tad tuhdaļ scho sinu zaur to pasludinahs, ka ihpafchu sifmi usweht un pamet stahwoht lihds 48 stundas.

no ta laika rehinoht, kur fina bij issuhtita. Sihmes buhs diwejadi ar sehgeladeklu pahrwilkti rahmi, weens 3 stuh-rigs, ohtrs tschetrstuhrigs. Trihsstuhrigais ir 3 pehdas augsts un apaksha 3 pehdas plats, weenlihdfigs trihsstuhris. Das tschetrstuhrigais ir 3 pehdas augsts un 3 pehdas plats un isskatahs ka weenlihdfiga ruhte.

Deenwidus wehji. Kad trihsstuhra gals stahw uf apafschu, tad tas nosihme, ka gan stipri leeli wehji buhs, wis-pirms no deenwidus pufes, t. i. no deenwidrihteem zaur deen-widu lihds seemel-wakareem.

Seemeta wehji. Kad trihsstuhra gals stahw uf aug-schu, tad tas nosihme, ka gan buhs stipri wehji, wis-pirms no seemel pufes, t. i. no seemel-wakareem zaur seemeli lihds deenwid-rihteem.

Kad lohti leeli wehji jeb aukas no kaut kuras pufes gaidamas, tad tschetrstuhris un trihsstuhris, abi diwi teef uswilkti; tschetrstuhris weens pats ne kad netohp uswilkti. Da sihme paleef uswilkti lihds krehslai, teef tad nolaisa un nahkofcha rihta atkal uswilkti, kamehr 48 stundas pagahju-scha, ja nau pawehle nahkusi, agraf nolaisf. Kad krehsla-fahkufees, tad trihsstuhra weeta teef uswilktas naktsihmes, 3 wehja lukturi, kuri katre pee weena stuhra no ta trihsstuhra karajahs, lam gals pehz wajjadstibas waj nu uf augfchu waj apakfchu. Wehja lukturus wajjaga lihds rihtam ustureht de-gofchus. Weenalga waj wehjlukturus farkana waj zitadaf sehrwes ugins deg, bet wissem lukturreem wajjaga weena sehrwe buht. Sarkana ir labaka. Swehtdeenas newar sio-schana notikt, jo tad tas siofchanas kantoris ir flehgts.

To sihmu nosihmeschanu. Kad weenu no tahm 3 sh-mehm uswell, tad tas nosihme, ka gaisa ihpafcha sawadiba

rohdahs, no lam gan zelsees auka, kas nahks pehz weh-j-grohshes no tahs pufes, kahda zaur to uswilkti sihmi ir sinota, jeb no ta gabala tuwuma (stary kahdi 50 juhds. attahlu). Da fina buhs gan deriga teem schinis juhrmalas esofcheem fugi-neekeem, jo ta teiks: „Nematees wehra, ka rahdahs, sliks laiks buhs, kas ar sawadu waigu jums tuwojajs.

Lihds schim Englanté ir atrasts un eewehrohts, ka ik no 5 auku pasinoschanahm trihs ir pilnigi attrahpijuschahs, un ik no 5 nahkdamu wehju pasinoschanahm 4. Tai telegrafa fina tiks ari slaidraki peeminehts, kapehz ihpafchi to un to sihmi lai uswell, un schis telegrams stahwehs islahrts, kamehr sihme karasees. Japeemin, ka rikai tahs swarigakahs gaisa pahrmainschanahs ta war sinahf dabuht, bet masakas laika grohsfchanas, kas tik kahdos apgabalos gadahs un nau ta wehra leekamas, war katre pats zaur saweem rihkeem jeb wehja rahditajeem eewehroht. Ikdeenischkas laika peesihme-schanas buhtu gan lohti laba leeta, jo waretu tad redseht, kahds gaisa wiewairaf katra laika bijis. Kad pehz weenas leelas aukas tuhlin atkal ohtra nahf pakaf, tad tahm sihmejm wai-jag palikt uswilktahm, kaut ari to weena auka jau pahrgah-jusi. Tiklihds gaisa instrumente rahdihs, ka tahs sinotahs breefmas beiguschahs, tad wisfada wihs tuhlin tiks sinohs, lai to sihmi nolaisch.

Da zentralobfserwatorija atrohdahs Pehterburga, Basili Ofrow 23. lihnijs Nr. 2.

Par siuu lastajee **Widsemé.** Lanweefchu awischu apstelleschamu u jaunu gadu miht ka lihdi schim peereem un tablaf apgadahs ari wif **Wi-dsemes mahzitaji.** Ihpafchi wehl esmu uf to usluhdhis tohs zeen. latw, mahzitajus: **Behfis, Walmeerá un Eugaschós.** Latw. aw. apg.

Latw. Awischu apgaddatajs: J. W. Sakranowicz.

Sludinaschanas.

Preefch Zuhdu mifiones tika eemalfati: no Baldones latw. draufes 15 rubl. — fap. no Lohmesmuischas latw. dr. 2 " 50 " **Mahz. Samson,** Zuhdu mifiones kaffers.

Preefch pagabnu mifiones tika eemalfati: no Baldones latw. draufes 15 rubl. — fap. no Lohmesmuischas latw. dr. 2 " 50 " **G. Seefemann,** Jelgawas wahju mahzitajs.

Kad no Behrsuuischas wagasta teefas celfch Swri-gautuuischas Keenu fainneeta Jana Schwana kon-furces prozefes terminas, deht reises jeb weetas eeradifschanas sprocuma (Vocationenurteil) pafudina-schanas, uf 28. November f. g. nelikts, teef wif schis konkurfes leetas daltbas nehmas ufajinat, deeminetá deená sché atnahf un sawas teefbas eeweh-robt, jo zitadi tiks eekfatis, ka tee nesatnahkufchee ar to sprocummu buhtu meerá. 3

Behrsuuischas teefas namá. 31. Oktober 1874. (S. W.) Preefchfehdejajs: J. Müller. Stribw.: G. Reichmann.

Sludinaschana.

Rustul-muischa, Witefksas guberná, Lu-tfchinas awriksf, peederiga grafa lungam Kelller, teef semes gabali. no dafchada leeluma, preefch jaun-etalifamam fainnizibadm dret mekrenu arentes mafu, pehz kontraktas falkofschanas, uf 10 lihds 12 gadem isdohti. Preefch mahju buhwefchanas wajja-dhagus bakkas un zitás lohfa peederumus dohs kon-traktas nehmasjeem bef mafas. Tee, lam patifschana buhtu tohs usnemf, teef lohgti, taifni pee mui-schawalofschanas gahwas muischa **Rustulé** pee-teiktes. Wina ir no **Weg-Gulbenes** 70 werstes, no **Jann-Gulbenes** 80 werstes, no **Vubanes-muischas** 55 werstes, un no Pehterburgas-War-schamas dseljzeta stanzjas **Korfowkas** 12 werstes tablu. 7

Lamberta muischas pagasta teefa Lambertof Ge-meinde Gerich ufajina wifus, lam jebkhabas wa-rahdu praifschanas jeb mantofschanas buhtu no preefch 3 gadem celfch Bauktas nomitufcha, sché peederiga schenker Mikela Krubmina (Kabeltina) astahbas mantibas, jeb kas winam to parahda buhtu palitufchi. lai tee wiswehlfafis lihds no schis teefas nolitram isflehgchanas terminam, 3. Janwar 1875. g., sché peemeldahs, sawu praifschanas un mantofschanas rekti peerahda un atkal parabbus nomalkfa, ar to pee-tohdinaschanu ka pehz sché terminá neweens wa-rabdu praiftajs, nehf ari montineeli, wairs netiks klaufti, bet parabdu flehpeji tiks pehz likuma sirahpeti. 2

Lamberta muischa, 26. Oktober 1874. (Nr. 65.) Preefchfehdejajs: M. Radin. (S. W.) Teeff. Stribw.: Pohlmann.

No Putnenes pagasta waldfichanas, Kurfemes gu-berná, Talsu awriksf, teef wifas wilfchu, meefu, muischu un pagastu wolzejas lohfi lohgtas, wina no-wadhs dsihwobameem, sché pagasta lohzekeem uf wiszeetako peelohdinabf, ka lai wint luhft bef wisna-salabs lawefchanahs ar peenawlamahm kruslamahm, laulthas un nomitufchu sihmejm pee sché pagasta sribwera G. R. Kalinowski, Randawas krohna mefchlunga muischa, deht eewefschanas celfch familljas listes, peeteizahs; jo wif, kas wiswehlfafis lihds 15. November f. g. sawu peenaklummu nebuhs ispi-dijufchi, tiks pehz likumeem zeeti sirahpeti. 1

Putnenes muischa, 20. Oktober 1874. (Nr. 21.) Pag. wez.: B. Wahlmeister. (S. W.) Str.: G. R. Kalinowski.

Luttrinn draufes

bes tahs agral minerahs festeru un ebrgelneeta weetas pa nahkofcheem Furgeem buhs ari **Luttrinn draufes fohlotaja weeta**

waká, jo lihdschinigais fohlotajis aifsees uf zitu weetu. Kas uf scho amatu derigt fatalisti un war ari kreewu un wahju fohlotu tureht, lai meldahs pee Luttrinu draufes mahzitaja.

„Zaipniga luhgfschana.

Kam no awischu lastajee gaditohs fatittees ar to Jelgawa verrafistu meitu **Karlhni Heill,** teef mibitgi un gauicham lohgtis, winaf (prohti Karlhnei Heill) to pee firds likf un to palkubinahf, lai ta saweem radem un draugeem, ihpafchi sawai puf-mahfat Dobrei Hübner Raf-Dabma, kas ilgodamabs no winas finas gada, itin drihs no fewim finas laifch un sawu tagadeju adrefi ufdohd. 2

Jaur scho daru finamu, ka sawa namá, augfchaja bohde pilnigi

feeweefchu drahnu magafinu

esmu eeriktjis, un pahrdohu par lehtako tirgu gata-wous mantelus, jafas, mufes un zitas drabnas. Lubbju zeen. pirzesus mani ar sawu apmekleschamu pagobdinabt. 3

J. Kalmanowiz faufks Westermanis, Baufsa.

Jaur scho daru wissem wadewigf finamu, ka es to flakterfell **Korffu** esmu attaidis no deeneeta un wina weeta nu flaktermeisters **Alberts Schffel** f. uf semehm preefch montim lohpus upirts; tabeht lubbju laipni wifus, kam buhtu lohpi pahrdohdam, man par to siuu laif. 3

Jeannot Schffel,

desu un gahs prozes ardeles weeta Keepaja.

Jannas grahwatas.

Weenas deenas patefiba, Patefigs stahis. Lulkohts no J. Semifcha. Wafsa 10 fap. f. **Kasats Kmetzitis,** Pehhurigs stahis. Lulkohts no J. Semifcha. Wafsa 10 fap. f.

Dabujamas G. Allunana faunaja grahwatu bohde, Jelgawa, epretim Schablonsfim un ari zitás grahw-matu bohdis. 2

Wsaizinaſchawa!

Witebſkas gubernā, Welifſchās aprinki, 120 werſtes no Witebſkas, 40 werſtes no aprinka pilſeha Welifſch, 15 werſtes no dangawas, Ghilin muiſchā, teel itin laba ſeme ar ſchahdu norunu pahrdohda: Pahrdohdamas ſemes ir kahdas 2000 deſetines (5880 puhrweetas), las apgalōs no 50, 100, 150 un tā jo pr. deſetinehm un uſ nomatſaſchānu 12 gadōs teel pahrdohda. Pirmōs 2 gadōs pirlſchānas nauda neteel malfata, bet uſ nahloſcheem 10 gadeem iſdalita, tā ka pirzejeem 10 gadōs par katra deſetinu 2 rubl. 40 kap. it. gada jamatſa. Tiklihdſ kā nauda par wiſeem 12 gadeem iſmalfata, waj pirmā, ohtrā jeb diwpadſmitā gadā, pirzejs dabu pirlſchānasgrahmatu. Pirlſchānas nauda teel puſgadu uſ preekſchu malfata, tahdā laiſā, kahds no pirzejeem paſcheem tiks noſpreiſts.

Preekſch pirmo dſihwojamo un ſaimneezibas ehlu uſtaifſchānas dſimtlungs dohd kohluſ ſawōs meſchōs žirst ar ſchahdu norunu: par kohleem, las 3 aſi no ſemes 4 werſcholi reſni, ir 10 kap. gabalā un preekſch ſijahm, las 3 aſi no ſemes 5 werſcholi reſni, ir 17 kap. gabalā jamatſa. Waiſu preekſch dedſinaſchānas un leetas kohluſ, kā ari pee juntu taiſſchānas wajjadſigus kohluſ, pirzeji wiſōs 12 gadōs dabu par welti. Ta nauda par baſkeem yeh; pirmahs ſehjas plauſchānas janomatſa.

Kas uſ to ſemi ir bijis, to apſlatijeem un tur wehlahs uſ dſihwi nomeſtees, tam ſche Polozkā 1 rubl. no deſetines rohkasnaudas ja- eemalfā; par tam wiſch dabu drukatu kwihti par eemalfato naudu un rakſtu, las mehneekam pawehl Ghilin muiſchā tildaudſ ſemes nomehriht, žil wiſch rohkasnaudas ir eemalfajis. Seme teel katram tai weetā nomehrita, tur pats wehlahs, ſinams tā, ka ſtarpā ſeme ne- atleek brihwā (puri, eſari un wiſa negeldiga ſeme teel atſtahta). Kad uſ tahdu wiſh 2000 deſetines buhs iſdalitas, tad dſimtlungs preekſch ſkohlas ſchinkohs 30 deſetines ſemes un 500 rubl. naudas; ſchi nauda tiks uſ ſkohlas buhweſchānu iſbruhleta. — Wiſas trohna nodohſchānas teel pirlſchānas gadōs no muiſchās kantora malfatas. — Mahtalas ſinas ir pee apaliſchā paraktiſuſcha Polozkā dabujamas.

Par ſinu: Es apaliſchā paraktiſuſchais wehl peeminu, ka pats ar kahdeem latweeſcheem eſmu bijis Ghilin muiſchā un tur to ſemi apſtatiijeem. Seme ir, kā augſchā minehts, lohti laba; apaliſchā mahls un augſchā wairal kā pehdu melna ſeme. Seme wairal gudus ne-apſtrahdata ſtahwedama weetahm ar prahweem behrſineem apauguſi. Uſ nahloſchu pawafari jau 5 ſaimneeki ſew ſemi ſanehmufchi, tadeht las uſ turen dohma aiſeet, lai jau ſcho ſeemu uſ to ſataiſahs.

W. Johnnfons,

Polozkas luteru draudſes ſkohlmeiſters.

(Manā adreſe: Органисту Юганнону въ г. Полоцкѣ въ домѣ Еванг.-Лютеранскаго прихода.)

Pehterburgas un Maſkawas loteriju lohſes,
turu wiſſchāna buhs drihſumā, ir par 1 rubl. 20 kap. ſudr. gabalā dabunamas pee
M. S. Löwenſteina,
Zelgawā, leelajā eelā Nr. 16.

Par ſinu.

Wiſeem ſaweem zeen. kundehm un zeen. publikai zaur ſcho padewigi ſinamu daru, ka eſ ſawu

alusbruhſi,

las lihds ſchim bij Zelgawā, leelajā eelā Nr. 20, eekſch Pauli nama, ſchimi mehneſi pahrzeku eekſch ſawu paſcha namu.

Zelgawā, leelajā eelā Nr. 3.

(žitreiſejā Kallmeyera namā),

kur tagad zaur leelakeem lehgerpagrabeem un zitahm eeriktehm no jauna peeſohlu wiſadu lehgeralu, un luhdsu man lihds ſchim dahwato uſtizibu ari uſ preekſchu ne-atraut.

Zelgawā, Nowember mehneſi 1874.

J. Streckeris.

Kreemu ſtaidrus ohgu-wihnuſ

peedahwa

C. W. Schweinfurths,

Rihgā, pretim birſchum.

Krohdſineekeem, gaſtuſchneekeem un bohſchu-ihpaſchneekeem peeleeku ſcheit par ſinu, ka preekſch Kreemu wihnu pahrdohſchānas ta patente par gadu malſa preekſch pilſehtheem 15 rubl. un preekſch lauſeem 8 rubl. ſudr. Kas tahdu patenti iſnehmis, tam ir brihw tohs wihnuſ pahrdohht tilpat iſ nama preekſch prohjam neſchānas, kā ari eekſch nama preekſch turpat dſerſchānas un bruhkeſchānas.

Wiſas ſortes paſcha bihdeletu kweeſchu mil-
tu, kā ari rupjas un ſmalſas kweeſchu li-
jas peedahwa **E. J. Jakobſohns,** Zelgawā, ka-
toku eelā, ſakajā bohde Nr. 16.

Spalwas teel pluhktas,

kā ari wiſna, ſini un pakulas wehrptas ſee-
wiſchu zeetumā, **Zelgawā,** upeſeelā.

No zensures atwehlehts, Rihgā, 11. Nowember 1874.

J. B. Becker

Kantoris, Rihgā,

maſajā lebniku- un leelajā ſirgu-eelu ſtubri, Nr. 14,
weenu trepi uſ augſchu,

pahrdohd par lehtako ženu wiſas ſortes

ſchaujama pulwera,

kā ari

beſgeeſchu wahgu ſnehri.

Jaunatwebrā

Jwan G. Sokolowa

tehraud- dſel- un miſinprekſchu bohde,

Rihgā, ſunder eelā (ſarkanas ſchiltes),
pretim Jaegera wihna pagradam,

peedahwa leelu krahjumu no wiſadahn ween- un
dubultſtohbri ſintehm, piſtolehm, rewolwe-
rehm, tehjmaſchinehm, gohwi- ſirgu un
aku-kehdehm, engliſchu ſlawenakeem ſch-
ſildes John Kenijona ſchlehrs- un dehtu ſahgeem,
ohgtupletisereem, miſin- un dſelſdrachtim,
miſin- un engliſchu balſbleta, maſchinu
dracht un ſedleneeku naglahm, pee buhwes
wajjadſigahm wiſadu ſortu atſlehghahm, engehm,
apkalumeem, drifereem, aiſſchaujameem,
ſtruhwehm un tā jo pr.

Wiſas ſehis prezes teel pahrdohdas par wiſlehta-
kajeem tirgeem.

Wiſas ſortes Rihgas plantu, dehtu,
laktu un ſawu egin baſku peedahwa par wiſ-
lehtakajeem tirgeem

E. J. Jakobſohns,

Zelgawā, katoku eelā, ſakajā bohde Nr. 16, jeb driftes
malā, aſi Hermutſha bruhſcha, ſawā paſcha ſakajā
namā Nr. 4.

Eutenes dſimtlungs pahrdohd no Żurgeem nahlo-
ſchā gadā

20 mahjas daſchadā leelumā.

Pirzeji war meldetees no 18. Oktober f. g. Eutenes
muiſchā, kur dſimtlungs tad buhs mahjā.

Spalwas, duhnas un waſku

pehrt par wiſaughtako tirgu

Albert Dreſcheris,

Rihgā, Zelgawas preekſchwilſebtā, leelajā eelā Nr. 4.

Labas tankuſilkas

pa 1 rubl. 40 kap. f. muzimu (feſchpadſmita daka
no muzas) pahrdohd

Albert Dreſcheris,

Rihgā, Zelgawas preekſchwilſebtā, leelajā eelā Nr. 4.

Manā grahmatu pahrdohuwē ſchahdas grahmatas
dabunamas:

Kreemu walodas ahbeze, malſa 10 kap. ſudr.
Teaters un ſkohla, ſtahſts no Lapas Wabrtnas
malſa 20 kap. ſudr.

Walta Roſe, ſtahſts no Lapas Wabrtnas malſa
10 kap. ſudr.

Beſ tam wehl ſinamu daru, ka ſawā grahmatu
pahrdohuwē grahmatas preekſch laſſchānas aiſdohdu.

S. Allunans,

Zelgawā, katoku eelā, Salzmanā namā Nr. 8.

Kalnamiſchās (pee Zelgawas)

ſteegelū-zepli

ir iſnohmajami. Mahtalas ſinas dabunamas turpat
pee muiſchawaldſchānas.

Manſ behrns, dohd man tawu ſirdi!

Malſa 15 kap.

Drukabts pee J. B. Steffenbagen un debla.

(E klahht peelikums: Baſnizas un ſkohlas ſinas.)